

Výsledky průzkumu měkkýšů (Mollusca: Gastropoda, Bivalvia) v okolí města Blatná v jihozápadních Čechách

Results of the faunistic survey of molluscs in the vicinity of Blatná town in south-western Bohemia

PETR BOGUSCH¹, LIBOR DVOŘÁK² & JAROSLAV Č. HLAVÁČ^{3,4}

¹Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra biologie, Rokitsanského 62, CZ-50003 Hradec Králové, Česká republika, e-mail: boguschak@seznam.cz

²Správa NP a CHKO Šumava, Sušická 399, CZ-34192 Kašperské Hory, Česká republika, e-mail: libor.dvorak@npsumava.cz, lib.dvorak@seznam.cz

³Národní muzeum Praha, Václavské nám. 68, CZ-11579 Praha 1, Česká republika, e-mail: jaroslav_hlavac@nm.cz

⁴Geologický ústav AV ČR, v.v.i., Rozvojová 269, CZ-16500 Praha 6 – Lysolaje, Česká republika, e-mail: jhlavac@gli.cas.cz

BOGUSCH P., DVOŘÁK L. & HLAVÁČ J.Č., 2008: Výsledky průzkumu měkkýšů (Mollusca: Gastropoda, Bivalvia) v okolí města Blatná v jihozápadních Čechách [Results of the faunistic survey of molluscs in the vicinity of Blatná town in south-western Bohemia]. – *Malacologica Bohemoslovaca*, 7: 33–46. Online serial at <<http://mollusca.sav.sk>> 8-Apr-2008.

Results of the faunistic survey on molluscs in the vicinity of the town of Blatná (south-western Bohemia, Czech Republic) are presented. This research was carried out in 2004–2007 at 28 sites complemented by other older unpublished records. Altogether 87 species (76 gastropods, 11 bivalves) have been recorded that the freshwater molluscs represented the most abundant ecological group in this region (about 40% of all species recorded). However, the rare species (e.g. *Aplexa hypnorum*, *Physa fontinalis*, *Pisidium obtusale*) have been found usually in small water bodies while the majority of common freshwater molluscs was recorded predominantly in large and mid-sized ponds. The snail *Gyraulus acronicus* is the rarest freshwater species found only at one locality. Important proportion of investigated malacofauna consisted of wetland and floodplain species with rare elements such as *Vertigo antvertigo*, *V. substriata*, *Euconulus praticola* or even *V. angustior*, the former being protected in the whole Europe. Occurrence of this endangered species in the studied region represents one of the most important clusters of its populations in Bohemia. Only several forest species have been recorded, the species *Acanthinula aculeata* and *Vertigo pusilla* are of particular importance. Unique are finds of the steppe species *Chondrula tridens* on old slacking walls in the town of Blatná.

Key words: Mollusca, Gastropoda, Bivalvia, faunistics, Blatná, Bohemia

Úvod

Blatensko patří v rámci České republiky mezi zoologicky málo prozkoumané oblasti, zejména v případě bezobratlých živočichů. Přestože se nedaleko města Blatná nachází terénní výzkumná stanice PřF UK v Praze, na které již po několik desetiletí probíhá výuka a terénní výzkum zaměřený především na hydrobiologické otázky, citelně nám z této oblasti dosud chybí soubornější dílo zaměřené na určité skupiny bezobratlých živočichů, které by vycházelo z těchto aktivit. Teprve v několika posledních letech byly podrobněji studovány vybrané skupiny hmyzu a výsledky byly publikovány formou odborných článků o včelách – Apiformes (BOGUSCH 2003), tesaříkovitých broucích – Cerambycidae (HRBEK 2005), některých skupinách motýlů – Lepidoptera (BOGUSCH 2006), a žahadlových blanokřídlých (BOGUSCH & STRAKA 2006). Další informace o fauně Blatenska lze získat pouze z převážně popularizujících studií, např. FELBÁB et al. (1988) o broucích – Coleoptera,

nebo HAVEL (1988) o denních motýlech. Ostatní údaje jsou jen v publikacích typu sborníků uvedené jen jako přehledy vyskytujících se druhů na určitém území (např. SKALICKÝ 1984).

Skupina měkkýšů patří mezi bezobratlé, o které zájem badatelů počíná již v 60. letech 19. století. V současnosti jejich prozkoumanost, stejně jako zájem o tuto skupinu, vykazují vzestupný trend. Z Blatenska, zajímavého především převažujícím zastoupením vodních a mokřadních stanovišť, existují jen útržkovité údaje o nejstarších sběrech měkkýšů, mladší nebo současné informace o výskytu měkkýšů na Blatensku bylo dosud možné zjistit pouze ze sbírkových položek nebo nepublikovaných aktivit českých malakologů. Tento příspěvek shrnuje výsledky průzkumu měkkýšů na vybraných lokalitách, který intenzivněji probíhal v letech 2004–2007, uvedené jsou zde údaje pocházející ze starších sběrů z konce 20. století a komentovány jsou sběry i z širšího okolí.

Charakteristika sledovaného území

Jako Blatensko je v tomto příspěvku označována oblast, která zaujímá podle územního uspořádání z roku 1965 severní část okresu Strakonice, a zasahuje i do přilehlých částí okresů Plzeň-jih a Příbram. V současné době tvoří severozápadní část Jihočeského kraje. Její rozloha je 135 km² (SCHRÖPFER 1999), oblast náleží do faunistického čtverce 6549, okrajové části do čtverců 6448–6450, 6548, 6550 a 6649 (PRUNER & MÍKA 1996). Geomorfologicky náleží Blatensko k Blatenské a Benešovské pahorkatině, celkový ráz Blatenska je parovinný a v povodí Lomnice dosahuje nadmořské výšky 400–550 m n.m. Centrální část Blatenské pahorkatiny tvoří Blatenská kotlina s nadmořskou výškou 420–500 m n.m. (DEMEK 1965). Podle fytogeografického členění leží studované území v oblasti mezofytika ve fytogeografickém obvodu Českomoravské mezofytikum a ve fytogeografickém okresu Horažďovická pahorkatina (36), podokres Blatensko (SKALICKÝ 1988).

Blatensko náleží mezi mírně teplé oblasti České republiky. Průměrné srážkové úhrny se pohybují mezi 550–600 mm za rok, průměrná roční teplota mezi 6–8°C (SKALICKÝ 1984). Nejteplejším místem je blízké okolí Blatné, nejméně teplým severní část v okolí Závišína až Březí, která je již řazena k podhůří Brd (KOMÍN 2001).

Z hlediska geologického členění náleží celá oblast Blatenska do středočeského plutonu a nejčastějšími horninami jsou hlubinné vyvřeliny, granodiority. Tvoří zde speciální typ zvaný Blatenská žula, který se zde stále ještě na několika místech těží. V okolí Lažan (jižní část oblasti) a Sedlice (jihovýchodní část) se vyskytují metamorfity, reprezentované biotitickou ortorulou. Nikde nejsou ostrůvkovité či pásovité intruze vápenců, jak je běžné pro jihozápadní část okresu Strakonice. V místech s vysokou koncentrací rybníků se vyskytují jíly vzniklé z několik staletí akumulovaných usazenin rybníčního dna. Nejčastějším typem půd jsou kyselé hnědé půdy, v místech s rozsáhlejšími lesními porosty (severní část oblasti) pak podzoly (PATERA 1985, KOMÍN 2001).

Krajina je lesnatá s převahou smrkových monokultur, které nahradily původní acidofilní doubravy (CHÁN & ŽÍLA 1988). Ve vyšších polohách jsou zachovány zbytky bukových či bukojedlových lesů. Časté jsou i lužní lesy a olšiny a zejména příbřežní porosty rybníků s osikami, vrby a duby. Otevřený ráz krajiny dávají pole a louky, vzniklé na místě teplých dubových a dubo-lipových lesů (DEYL & SKOČDOPOLOVÁ-DEYLOVÁ 1989, KOMÍN 2001). Oblast je charakteristická velkým množstvím rybníků tvořících propojené soustavy. Některé z těchto rybníků jsou větší než 50 ha, největší rybník Labuť u obce Myštica má rozlohu 108 ha (SEKERA 2000). Významnými krajinnými prvky jsou i zatopené lomy, kde se těžila žula, v blízkém okolí města Blatné.

Z bioregionálního hlediska náleží studované území Blatenskému bioregionu – 1.29, které se obecně vyznačuje významnou a charakteristickou přítomností vodních ploch a mokřadů, které se střídají se suchými žulovými pahorky s borovými lesy (CULEK 1996). Tento typ krajiny má zásadní dopad na malakofaunu, kterou v tomto příspěvku prezentujeme.

Historické nálezy měkkýšů

Z vlastního studovaného území Blatenska pochází nejstarší údaje o měkkýších již ze sklonku 19. století. V souborné studii věnované českým měkkýšům (ULIČNÝ 1892–95) máme po ruce ojedinělé informace o výskytu vodních plžů od Blatné (*Viviparus contectus*, *Segmentina nitida*), z Kadova (*Bithynia tentaculata*, *Lymnaea stagnalis*, *Anisus leucostoma*) a Záhorčiček (*B. tentaculata*). Za velmi zajímavé lze považovat také nálezy ze širšího okolí od Lnář (*Clausilia dubia*, *Helicigona lapicida*), Cerhonic (*Valvata cristata*, *Gyraulus albus*, *S. nitida*), Březnice (*Physa fontinalis*, *Pupilla muscorum*, *Euomphalia strigella*, *Fruticola fruticum*) a Drahenic u Březnice (*L. stagnalis*, *Radix auricularia*). Je zcela zřejmé, že v tomto období, kdy se česká malakozoologie teprve rozvíjela, byla prozkoumanost našeho zájmového území velice nízká, nicméně i tyto tehdejší nálezy je nutno považovat za důležité pro rámcové srovnání s malakofaunou zjištěnou v současnosti.

Všeobecný malakozoologický pohled na Blatensko může také umocnit zajímavý nález plže *Vertigo alpestris* od obce Hradiště u Lnář v době po 2. světové válce (LOŽEK 1948). Tento ojedinělý nález se řadí v současnosti mezi jedny z geograficky významných pro region JZ Čech v předhůří Šumavy. Tento a také řada dalších nálezů významných druhů měkkýšů z přilehlých oblastí Strakonicka, Horažďovicka, Netolicka, příp. středního Povltaví, z nichž většina je historicky dokumentována již v ULIČNÝHO (1892–95) spise, ukazují na postavení Blatenska jako oblasti, která byla z hlediska malakozoologického dosud opomíjena.

Metodika

Malakozoologický průzkum probíhal na vybraných lokalitách, které byly v letech 1997–2007 několikrát navštíveny a podrobeny sběrům standardními metodami. Suchozemští plži byli většinou sbíráni ručně, sběr byl doplněn smykem a výplachem mrtvé nebo odumírající rostlinné biomasy podle HORSÁKA (2003). Sběr vodních měkkýšů byl prováděn pomocí cedníku a ručním sběrem schránek na obnažených dnech a v náplavech. Kde to okolnosti vyžadovaly, byla determinace druhů provedena na základě pitvy kopulačních orgánů. Převážná většina získaného materiálu je uložena ve sbírkách autorů, v případě hojných a dobře rozpoznatelných druhů byli nalezení jedinci determinováni pouze na lokalitě.

Nomenklatura byla převzata z JUŘÍČKOVÉ et al. (2007).

Seznam lokalit

Lokality, na kterých byl prováděn sběr měkkýšů, jsou stručně popsány, doplněny o číslo mapovacího pole dle PRUNERA & MÍKY (1996) a geografické souřadnice, vztahující se k místu, kde byl nejčastěji prováděn sběr měkkýšů, potažmo zde bylo nalezeno nejvíce druhů. Geografická poloha jednotlivých lokalit je znázorněna na Obr. 1.

1: Zámecký park v Blatné (6549c; 49°25'38" N, 13°52'33" E). Park anglického typu u blatenského zámku s jezerem vzniklým na soutoku Závišinského a Smoliveckého potoka, tůňkami po těžbě zlata, olšinami a bohatými litorálními porosty. **2:** Závišinský potok mezi Bezdědovicemi a Závišínem (6549a,c; 49°27'08" N, 13°52'09" E). Mokřady

a luhy okolo potoka včetně potoka samého. **2a:** Rybník Klusák v obci Závišín (6549a; 49°28'60" N, 13°52'23" E), vlhká louka u rybníka a tůňky v okolí. **3:** Závišinský potok mezi Blatnou a Bezdědovicemi (6549c; 49°26'17" N, 13°52'38" E). Mokřady a luhy okolo potoka včetně potoka samého. **4:** Řeka Lomnice mezi blatenskou čističkou odpadních vod a chatařskou kolonií Buzičky (6549c,d; 49°25'38" N, 13°57'19" E), mokřady a luhy okolo řeky, zatopená pískovna pod Buzičkami. **5:** Drážský rybník u obce Paštiky a jeho přítok (6549c; 49°26'21" N, 13°53'60" E), vlhká louka S od rybníka. **6:** Rybník Kaneček (Děkaněk) u Blatné a vlhká louka SV od rybníka (6549c; 49°25'56" N, 13°54'04" E). **7:** Rybník Zadní Topič (6549c; 49°25'27" N, 13°53'46" E), rákosiny, litorální porosty a olšina. **8:** Rybník Řitovíz (6559c; 49°25'10" N, 13°53'49" E), vlhká louka, strouha Z od rybníka a skládka SZ od rybníka. **9:** Granitový lom u obce Paštiky (6549c; 49°26'28" N, 13°54'02" E), suť a olšina pod lomem. **10:** Skládka zemědělského odpadu u rybníka Přední Topič (6549c; 49°25'37" N, 13°53'55" E). **11:** Smrkové lesy a vrbové olšiny v Roudných mezi bývalou hájovnou a Hadím rybníkem (6549c; 49°24'58" N, 13°50'43" E). **12:** Hadí rybník, litorální porosty a vlhká louka pod kempem u rybníka (6548d, 6648b; 49°24'51" N, 13°49'48" E). **13a:** Tůňky u násypky u rybníka Velký Pálenec, litorální porosty rybníka (6548d; 49°24'56" N, 13°48'57" E). **13b:** Rybník Starý Pálenec (6548d; 49°24'51" N, 13°49'10" E). **13c:** Rybník Žoldánka (6548d; 49°24'44" N, 13°49'12" E). **14:** Rybníky u obce Kadov (6548d, 6648b; 49°23'44" N, 13°46'27" E). **15:** Rybník Žabinec u obce Vrbno (6548d; 49°24'22" N, 13°48'56" E), břehové porosty. **16:** Hořejší rybník u Tchořovic a lužní les pod volavčí kolonií (6548d; 49°26'16" N, 13°47'50" E). **17:** Železniční most u nádraží v Blatné a skládka v okolí (6549c; 49°25'45" N, 13°52'10" E). **18:** Staveniště a zdi za poliklinikou v Blatné (6549c; 49°25'50" N, 13°52'59" E). **19:** Smíšený les, zatopené strouhy a lou-

ky u rybníka Sladovna (6549c; 49°25'16" N, 13°52'29" E). **20:** Tvrz v Buzicích, smíšený les a zídky (6549d; 49°25'09" N, 13°55'31" E). **21:** Zřícenina hradu Křikava v Černívsku (6549b; 49°28'33" N, 13°56'23" E), smíšený les a okolí rybníka Velký Černivský. **22:** PR Smyslovská louka u obce Vrbno (6548d; 49°25'10" N, 13°48'12" E), vlhká louka, tůňky a olšina. **23:** Mokřadní louka s hořci hořepníky u obce Jindřichovice (6649a; 49°23'24" N, 13°51'10" E), okraj smrkového lesa. **24:** Jehličnatý les a olšina u rybníka Mostenský u obce Lažánky (6649a; 49°23'41" N, 13°49'31" E). **25:** Velký Kocelovický rybník při S okraji obce Kocelovice, SV cíp rybníka, litorální porosty a příbřežní tůňky (6548b; 49°28'26" N, 13°49'26" E). **26:** Kocelovice, malý rybníček 800 m S obce, příbřežní porosty trav, olší a vrb (6458b; 49°28'39" N, 13°49'46" E). **27:** PR Kocelovické pastviny, vlhká louka a okrajové příkopy v J a JZ části rezervace (6548b; 49°28'59" N, 13°46'53" E). **28:** PR Kovašínské louky u Nahošína, vlhká louka Z od rybníka Kovašín (6649a; 49°21'31" N, 13°50'48" E).

Výsledky

Seznam druhů

Za českým názvem druhu následuje kategorie ohrožení podle BERANA et al. (2005) a zařazení do ekologické skupiny podle LOŽKA (1964). U druhu *Columella aspera* bylo zařazení do ekologické skupiny použito podle HLA-VÁČE (2002). Za čísla lokalit následuje datum nálezu a počet exemplářů, v případě většiny hojných druhů bylo toto vynecháno. Počty zjištěných jedinců byly uvedeny i u hojných druhů, ale pouze v případech, že byli jedinci počítáni. Dále jsou uvedeny u druhů, které jsou sice v ČR všeobecně hojné, ale na Blatensku byly zjištěny jen jednotlivě a v malém množství. Autoři nálezů jsou zkratkovitě uvedeni: PB – Petr Bogusch, LD – Libor Dvořák, JH – Jaroslav Hlaváč. Popis jednotlivých zjištěných druhů uzavírají poznámky k jejich ekologii, výskytu ve zkoumané oblasti, popř. komentář k historickým nálezům.

Třída: Gastropoda – plži

Podtřída: Prosobranchia – předožábři

Čeleď: Bithyniidae – bahňkovití

Bithynia tentaculata (Linnaeus, 1758) – bahňka rmutná, LC, 10

1 – 15.9.2006, 3 ex., PB & LD, 4 – 22.5.2005, 17 ex., LD & PB.

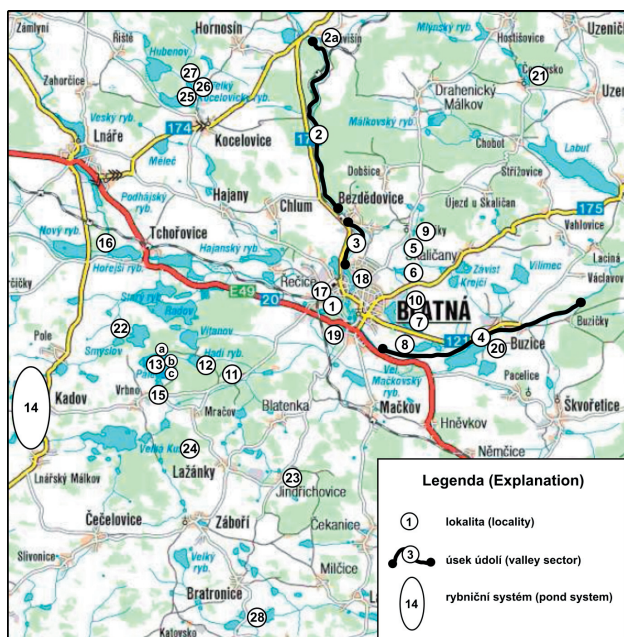
Všeobecně hojný druh vyskytující se ve stojatých i mírně tekoucích vodách. Plž byl v oblasti zjištěn již na konci 19. století u obcí Kadov a Záhorčičky (ULIČNÝ 1892–95).

Čeleď: Viviparidae – bahenkovití

Viviparus contectus (Millet, 1813) – bahenka živorodá, VU, 10

12 – 22.4.2006, 1 ex., PB, 13b – 4.6.1997, 3 ex., JH, 13c – 22.4.2006, 1 ex., PB.

V současnosti vzácný druh, citlivý na hnojení a jiné typy organického znečištění. Vyskytuje se převážně ve stojatých vodách. Na Blatensku byl v minulosti zjištěn v lesním

Obr. 1. Mapa okolí města Blatná s vyznačenými lokalitami (podle čísel uvedených v Seznamu lokalit).

Fig. 1. Map of the vicinity of Blatná with localities marked (numbers according to Seznam lokalit).

potoce u Blatné (ULIČNÝ 1892–95), pravděpodobně byl v oblasti také hojnější. V současnosti druh přežívá v několika málo menších neobhospodařovaných nádržích.

Čeleď: Valvatidae – točenkovití

Valvata cristata O.F. Müller, 1774 – točenka plochá, LC, 10

1 – 15.9.2006, 9 ex., PB & LD, 8 – 22.5.2005, 4 ex., 27.6.2006, 39 ex., PB & LD.

Velmi hojný druh v mělkých zarostlých vodách teplejších oblastí. Na Blatensku v zarostlých tůňkách a strouhách. Z širší oblasti jsou o druhu zmínky od Cerhonic (ULIČNÝ 1892–95).

Podtřída: Pulmonata – plicnatí

Řád: Basommatophora – spodnoocí

Čeleď: Acroloxidae – člunícovití

Acroloxus lacustris (Linnaeus, 1758) – člunice jezerní, LC, 10

1 – 15.9.2006, 1 ex., PB & LD, 5 – 27.8.2005, 1 ex., 7 – 22.5.2005, 14 ex., 9.7.2005, 10 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 1 ex., 13c – 4.6.1997, 2 ex., vše JH.

Běžný druh stojatých vod, častý v rybnících s bohatšími litorálními porosty. Na Blatensku poměrně hojný.

Čeleď: Lymnaeidae – plovatkovití

Galba truncatula (O.F. Müller, 1774) – plovatka malá, LC, 10

1–8, 12–14, 22–27.

Hojný druh ve všech typech stojatých vod, kde se obvykle vyskytuje na rozhraní mezi vodním a suchozemským prostředím (mokřady, břehy rybníků a vodních toků atd.). Na Blatensku hojný ve stojatých vodách i v tůňkách potoků a řek.

Lymnaea stagnalis (Linnaeus, 1758) – plovatka bahenní, LC, 10

1, 2, 6, 7, 12–15, 22, 25.

Běžný, nápadný druh stojatých vod. Na Blatensku běžný v rybnících. Historicky je plž doložen od Kadova, v širším okolí také od Drahenic u Březnice (ULIČNÝ 1892–95).

Radix auricularia (Linnaeus, 1758) – uchatka nadmutá, LC, 10

1, 4–9, 13–15, 22.

Hojný druh s podobnými ekologickými nároky jako předchozí. Běžný v rybnících. Ze širšího okolí jsou první zmínky o druhu od Drahenic u Březnice (ULIČNÝ 1892–95).

Radix ovata (Draparnaud, 1805) – uchatka vejčitá, LC, 10

1 – 15.9.2006, 1 ex., PB & LD, 12 – 21.5.2005, 2 ex., LD.

Běžný druh především větších tekoucích vod, na Blatensku jednotlivě v nádržích.

Radix peregra (O.F. Müller, 1774) s.str. – uchatka toulavá, LC, 10

1, 2, 4, 5, 11, 12, 13c, 14.

Hojný druh tůňek a periodických nádrží, na Blatensku ve všech typech stojatých vod, nejčastější v lesních kałużích.

Stagnicola corvus (Gmelin, 1791) – blatenka tmavá,

LC, 10

1, 2, 4, 5, 7, 12–15, 22, 25.

Hojný druh stojatých a mírně tekoucích vod. Na Blatensku častý v rybnících, tůňkách, i v tekoucích vodách.

Stagnicola palustris s.str. (O.F. Müller, 1774) – blatenka věžovitá, LC, 10

1 – 15.9.2006, 1 ex., PB & LD, 12 – 30.6.1990, počet ex. neuveden, L. Juříčková.

Na Blatensku vzácnější druh, rozeznatelný od předchozího spolehlivě pouze podle pohlavních orgánů. Jednotlivé nálezy.

Čeleď: Physidae – levatkovití

Aplexa hypnorum (Linnaeus, 1758) – levotočka bažinná, VU, 10

2a – 24.5.2005, 10 ex., 5 – 27.8.2005, 1 ex., 12 – 21.5.2005, 1 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 7 ex., 15 – 4.6.1997, 12 ex., JH, 22 – 28.6.2006, 10 ex., PB, 25 – 16.10.2006, 17 ex., 27 – 16.10.2006, 80 ex., vše JH.

Typický druh periodických vod a zarostlých tůňek, běžnější v nižších polohách. Na Blatensku poměrně běžný v tůňkách všech typů, jednotlivě v zarostlejších rybnících.

Physa fontinalis (Linnaeus, 1758) – levatka říční, NT, 10
1 – 15.9.2006, 1 ex., PB, 13a – 21.5.2005, 22 ex., PB & LD, 13b – 4.6.1997, 5 ex., 13c – 4.6.1997, 2 ex., 16.10.2006, 11 ex., 15 – 4.6.1997, 4 ex., 25 – 16.10.2006, 1 ex., vše JH.

Druh zarostlých tůň, roztroušeně se vyskytující po celém území. Na Blatensku jednotlivě v některých větších nádržích, početný v periodických tůňkách. První historické nálezy z okolí pocházejí od Březnice (ULIČNÝ 1892–95).

Physella acuta (Draparnaud, 1805) – levatka ostrá, NE, 10

8 – 27.6.2006, 1 ex., PB.

Nepůvodní druh původem ze Severní Ameriky, zavlečený do ČR v roce 1921 (BERAN 2006). V současnosti na některých místech velmi hojný až přemnožený, zejména v mělkých pomaleji tekoucích vodách. Na Blatensku jeden nález ve strouze.

Čeleď: Planorbidae – okružákovití

Ancylus fluviatilis O.F. Müller, 1774 – kamomil říční, LC, 10

2, 3 – velmi hojný.

Velmi hojný druh tekoucích vod, vyskytující se převážně v potocích s kamenitým dnem. Hojně v Závišinském potoce.

Anisus leucostoma (Millet, 1813) – svinutec běloustý, LC, 10

1–8, 11–15, 22, 23, 25–27.

Velmi hojný druh stojatých vod, na Blatensku běžný zejména v menších nádržích a tůňkách. Na některých místech se vyskytuje masově. Historicky je ze zkoumaného území doložen od Kadova (ULIČNÝ 1892–95).

Bathymomphalus contortus (Linnaeus, 1758) – řemeník svi nutý, LC, 10

Vzácnější druh zarostlých stojatých vod v teplých oblastech. Na studovaném území Blatenska doložen není, nicméně byl zjištěn BERANEM (2007) při severním okraji území ve dvou rybnících u Leletic (Velký a Malý Raputovský

rybník, 13.5.2001, lgt. L. Beran).

Gyraulus acronicus (Férussac, 1807) – kružník severní, EN, 10

14 – Podkadovský rybník, 22.9.1998, 3 ex., JH.

Vzácný druh, roztroušeně se vyskytující ve stojatých vodách. Jediný nález z oblasti.

Gyraulus albus (O.F. Müller, 1774) – kružník bělavý, LC, 10

1–8, 12–14, 22.

Běžný druh zarostlejších stojatých vod a tůňek, na Blatensku všeobecně hojný.

Gyraulus crista (Linnaeus, 1758) – kružník žebrovaný, LC, 10

2a – 23.–24.6.2006, 11 ex., 5 – 27.8.2005, 1 ex., 7 – 22.5.2005, 3 ex., 12 – 21.5.2005, 10 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 4 ex., 13c – 4.6.1997, 11 ex., 16.10.2006, 2 ex., 14 – Podkadovský rybník, 22.9.1998, 3 ex., 25 – 16.10.2006, 4 ex., vše JH.

Hojný druh stojatých vod, zejména s hustým litorálním porostem. Na Blatensku všeobecně hojný, vyskytuje se ve většině zkoumaných rybníků.

Gyraulus laevis (Alder, 1838) – kružník hladký, NT, 10

2a – 24.6.2006, 4 ex., 5 – 27.8.2005, 1 ex., 7 – 4.11.2004, 3 ex., vše PB, M. Horsák det., 12 – 30.6.1990, počet ex. neuveden, L. Juříčková.

Vzácnější druh stojatých vod, vyskytující se často s dvěma předchozími. Na Blatensku jednotlivě v některých zarostlejších rybnících.

Hippeutis complanatus (Linnaeus, 1758) – kýlnatec čočkovitý, LC, 10

1 – 15.9.2006, 3 ex., 5 – 22.4.2006, 5 ex., 7 – 22.5.2005, 5 ex., 9 – 27.8.2005, velmi hojný, 12 – 21.5.2005, 15 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 10 ex., 13c – 4.6.1997, 23 ex., 16.10.2006, 1 ex., 25 – 16.10.2006, 3 ex., vše JH.

Hojný druh zarostlých stojatých vod. Na Blatensku překvapivě málo početný v rybnících a častější v různých tůňkách.

Planorbarius corneus (Linnaeus, 1758) – okružák ploský, LC, 10

1 – 15.9.2006, 1 ex., 7 – 22.5.2005, 2 ex., vše PB & LD.

Hojný druh zarostlých stojatých vod, běžnější v nížinách (např. Polabí). Na Blatensku vzácný a jen v mělkých zarostlých nádržích.

Segmentina nitida (O.F. Müller, 1774) – lištovka lesklá, VU, 10

2a – 24.6.2006, 19 ex., PB, 5 – 27.8.2005, velmi hojný, 7 – 22.5.2005, 2 ex., 12 – 25.10.2004, 2 ex., 21.5.2005, 47 ex., 13a – 21.5.2005, 4 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 10 ex., 13c – 4.6.1997, 38 ex., 16.10.2006, 2 ex., 14 – Podkadovský rybník, 22.9.1998, 76 ex., Krčák, 22.9.1998, 1 ex., 15 – 4.6.1997, 115 ex., vše JH, 22 – 28.6.2006, 10 ex., PB, 25 – 16.10.2006, 46 ex., 27 – 16.10.2006, 25 ex., vše JH.

Druh uváděný jako nehojný, na Blatensku však patří s plevelnými druhy *Anisus leucostoma* a *Gyraulus albus* k nejhojnějším zástupcům čeledi. V některých rybnících masově. V minulosti uváděn od Blatné a Cerhonic (ULIČNÝ 1892–95).

Čeleď: Carychiidae – síměnkovití

Carychium minimum O.F. Müller, 1774 – síměnka nejmenší, LC, 9

1 – 15.9.2006, 1 ex., 2 – 1.10.2005, 4 ex., 6 – 22.5.2005, 1 ex., 9 – 24.5.2005, 3 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 6 ex., PB., 25 – 16.10.2006, 57 ex., 26 – 16.10.2006, 1 ex., 27 – 16.10.2006, 4 ex., vše JH.

Poměrně běžný mokřadní druh, vyskytující se především na rozhraní vody a sucha. Na Blatensku nepříliš početný na březích rybníků a lesních bahnitých mokřadech.

Carychium tridentatum (Risso, 1826) – síměnka trojzubá, LC, 8

1–3, 7–9, 13, 16, 19, 22–24.

Vlhkomilný druh, vyskytující se především na zastíněných místech. Na Blatensku hojný na mnoha typech biotopů.

Řád: Stylommatophora – stopkooci

Čeleď: Cochlicopidae – oblovkovití

Cochlicopa lubrica (O.F. Müller, 1774) – oblovka lesklá, LC, 7

1, 2, 7–9, 13, 16, 17, 19, 23–25.

Plevelný druh obývajících lesní stanoviště, stejně jako např. ruderaly, staveniště, parky, zahrady. Na Blatensku běžný zejména na ruderalních stanovištích.

Čeleď: Valloniidae – údolníčkovití

Acanthinula aculeata (O.F. Müller, 1774) – ostnatka trnitá, LC, 1

16 – 28.8.2005, 13 ex., 19 – 25.10.2004, 1 ex., 21.5.2005, 3 ex., vše PB & LD.

Citlivější druh vlhčích lesů, v rámci ČR poměrně běžný, ale na mnoha místech chybí. Na Blatensku přežil v některých vlhčích lesích a luzích.

Vallonia costata (O.F. Müller, 1774) – údolníček žebernatý, LC, 5

1 – 21.5.2005, 6 ex., 15.9.2006, 4 ex., 8 – 21.5.2005, 1 ex., 20 – 22.5.2005, 3 ex., vše PB & LD, 21 – 22.6.2006, 28 ex., 22 – 28.6.2006, 1 ex., vše PB.

Běžný druh otevřených stanovišť, dobře snáší sucho. Na Blatensku především na zdech, ale i na stráních.

Vallonia pulchella (O.F. Müller, 1774) – údolníček drobný, LC, 5

5 – 27.8.2005, 2 ex., 20 – 22.5.2005, 1 ex., vše PB & LD.

Druh s užší ekologickou valencí než předchozí, na Blatensku vzácně na suchých místech a na vlhké louce u rybníka Drážský.

Čeleď: Vertiginidae – vrkočovití

Columella aspera Waldén, 1966 – ostroústka drsná, LC, 2

11 – 21.5.2005, 26 ex., 21.5.2005, 1 ex., vše PB & LD, 23 – 1.7.2006, 14 ex., 24 – 16.9.2006, 27 ex., vše PB.

Druh s unikátní vazbou na kyselé půdy a jehličnaté lesy, na Blatensku běžný v lesích s bohatým podrostem (trávy, borůvky).

Columella edentula (Draparnaud, 1805) – ostroústka bezzubá, LC, 8

2 – 1.10.2005, 1 ex., 19 – 25.10.2004, 1 ex., 21.5.2005,

1 ex., vše PB & LD.

Hojný druh v podrostu listnatých lesů, ale i v parcích, zahradách. Na Blatensku zaznamenán jen na dvou lužních lokalitách, je však jistě hojnější.

Truncatellina cylindrica (A. Férussac, 1807) – drobníčka válcovitá, LC, 5

20 – 22.5.2005, 6 ex., PB & LD.

Hojný druh otevřených teplých stanovišť, převážně v teplých oblastech. Na Blatensku jen jedna prokázaná lokalita na zdi u tvrze v Buzicích.

Vertigo angustior Jeffreys, 1830 – vrkoč útlý, VU, 8

5 – 27.8.2005, 12 ex., 6 – 6.9.2005, 7 ex., 8 – 27.6.2006, 1 ex., vše PB, 13c – 16.10.2006, 1 ex., JH, 22 – 28.6.2006, 7 ex., 28 – 1.7.2006, 1 ex., vše PB.

Roztroušeně se vyskytující druh zachovalých mokřadních luk, chráněn v rámci projektu Natura 2000. Blatensko představuje jednu z hlavních oblastí jeho výskytu v ČR, druh je zde rozšířen a vyskytuje se na zachovalých mokřadech u výtoků z rybníků, včetně některých rezervací (PR Smyslovská louka, PR Kovašinské louky).

Vertigo antivertigo (Draparnaud, 1801) – vrkoč mnohozubý, VU, 9

1 – 15.9.2006, 19 ex., PB, 2 – 1.10.2005, 3 ex., 5 – 27.8.2005, 6 ex., 6 – 6.9.2005, 4 ex., 7 – 9.7.2005, 14 ex., 13 – 21.5.2005, 2 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 1 ex., PB, 25 – 16.10.2006, 17 ex., 26 – 16.10.2006, 4 ex., 27 – 16.10.2006, 4 ex., vše JH.

Mokřadní druh, vyskytující se v rámci ČR roztroušeně na různých typech vlhkých biotopů. Na Blatensku běžný v lužích a olšinách, ale i na vlhkých lukách a březích rybníků.

Vertigo pusilla O.F. Müller, 1774 – vrkoč lesní, NT, 1

2 – 25.9.2004, 1 ex., 1.10.2005, 2 ex., 16 – 28.8.2005, 19 ex., 19 – 21.5.2005, 2 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 4 ex., PB, 24 – 16.9.2006, 8 ex., PB & LD.

Druh vlhkých lesů, široce rozšířený po celém území ČR. Na Blatensku poměrně častý v lužích a olšinách u rybníků.

Vertigo pygmaea (Draparnaud, 1801) – vrkoč malinký, LC, 5

2 – 24.6.2006, 1 ex., 5 – 27.8.2005, 16 ex., 6 – 6.9.2005, 5 ex., 8 – 26.6.2006, 3 ex., vše PB & LD, 13c – 16.10.2006, 1 ex., JH, 20 – 22.5.2005, 6 ex., PB & LD, 22 – 28.6.2006, 11 ex., PB.

Běžný druh suchých i vlhkých otevřených stanovišť, v rámci republiky hojný především v teplých oblastech. Na Blatensku zejména na vlhkých lokalitách jako jsou luhy, olšiny, vlhké louky u rybníků, ale i na zidkách tvrze u Buzic.

Vertigo substriata (Jeffreys, 1833) – vrkoč rýhovaný, NT, 8

2 – 1.10.2005, 1 ex., 9 – 27.8.2005, 8 ex., 6.9.2005, 20 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 7 ex., PB.

Roztroušeně se vyskytující druh vlhkých lokalit, preferující většinou zástin. Na Blatensku v lužích a olšinách, ale i mezi ostřicemi na mokřadní louce (PR Smyslovská louka).

Čeled': Enidae – hladovkovití

Chondrula tridens (O.F. Müller, 1774) – trojzubka stepní,

VU, 4

17 – 28.8.2005, 3 ex., PB & LD, 18 – 28.9.2005, 5 ex., PB.

Druh teplých a suchých lokalit, bez zřetelné vazby na vápencové oblasti. V ČR vzácný kromě nejteplejších oblastí, kde se vyskytuje hojněji (např. v okolí Prahy (Ložek 1956)). V posledních letech rychle mizí z přírodních stanovišť, pravděpodobně vlivem sukcesních změn. Často je tak dnes nalézán na náhradních biotopech antropogenní povahy (pravidelně kosené suché trávníky podél železnic a silnic, apod.). Na Blatensku přežil na dvou lokalitách přímo ve městě (pod železničním mostem a u polikliniky). Na obou místech žije na rozpadajících se zdech, orientovaných na jih.

Čeled': Succineidae – jantarkovití

Succinea putris (Linnaeus, 1758) – jantarka obecná, LC, 9

1–9, 12–16, 19, 22–27.

Velmi hojný druh vlhkých lokalit, nejhojnější v porostech vyšších bylin podél vod. Na Blatensku velmi rozšířený.

Succinella oblonga (Draparnaud, 1801) – jantarka podlouhlá, LC, 8

1 – 15.9.2006, 1 ex., 2 – 1.10.2005, 6 ex., 24 – 16.9.2006, 2 ex., vše PB, 25 – 16.10.2006, 2 ex., JH.

Poměrně hojný druh vlhkých lokalit, na Blatensku v lužích a olšinách. Nebyl nalezen na rudéralech, které v posledních letech s oblibou osidluje v ostatních oblastech ČR.

Čeled': Punctidae – boděnkovití

Punctum pygmaeum (Draparnaud, 1801) – boděnka malinká, LC, 7

1, 2, 9, 16, 19, 22.

Nejmenší druh naší fauny, hojný zejména ve vlhkých lesích. Na Blatensku nalézán v zachovalejších lužích a olšinách, na některých lokalitách je velmi hojný.

Čeled': Euconulidae – kuželíkovití

Euconulus fulvus (O.F. Müller, 1774) – kuželík drobný, LC, 7

1–3, 7, 9, 11, 14, 16, 17, 19, 22–24, 26.

Hojný druh se širokou ekologickou valencí, vyskytuje se i na lokalitách s kyselým substrátem. Na Blatensku velice rozšířený na různých typech stanovišť.

Euconulus praticola (Reinhardt, 1883) – kuželík luční, VU, 9

1 – 15.9.2006, 4 ex., 2 – 27.6.2006, 2 ex., 9 – 27.8.2005, 1 ex., 13 – 21.5.2005, 1 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 2 ex., PB, 25 – 16.10.2006, 5 ex., JH.

Vzácnější druh vlhkých lokalit, osidluje zejména vlhké louky a okraje bažin. Na Blatensku se vyskytuje na okrajích bažin, v lužích a v litorálních porostech rybníků.

Čeled': Vitrinidae – skleněnkovití

Eucobresia diaphana (Draparnaud, 1805) – slimáčnice průhledná, LC, 2

1 – 15.9.2006, 4 ex., 2 – 1.10.2005, 1 ex., 9 – 27.8.2005, 4 ex., 16 – 28.8.2005, 1 ex., 24 – 16.9.2006, 2 ex., vše PB & LD.

Druh vlhkých luk a olšin, celkem běžně rozšířený po

celém území ČR, vyjma východní poloviny Moravy, kde končí její areál rozšíření. Na Blatensku osidluje právě zmíněné lokality, nalézán však jednotlivě.

Semilimax semilimax (Férussac, 1802) – slimáček táhlý, LC, 1

9 – 27.8.2005, 1 ex., 24 – 16.9.2006, 1 ex., vše PB & LD.

Druh vyskytující se v lesnatých oblastech, častěji ve vyšších polohách. Na Blatensku ve dvou olšinách, jednotlivě.

Vitrina pellucida (O.F. Müller, 1774) – skleněnka průsvitná, LC, 7

2, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 16, 19, 20, 24, 26.

Běžný, plevelný druh, vyskytující se téměř na všech typech stanovišť. Na Blatensku velmi široce rozšířený.

Čeled': Clausiliidae – závornatkovití

Alinda biplicata (Montagu, 1803) – vřetenatka obecná, LC, 2

1–4, 7–10, 13, 16–20.

Jediný zjištěný zástupce čeledi, lesní druh s širší ekologickou valencí, vyskytující se na jakýchkoliv vlhkých stanovištích. Na Blatensku často na ruderalích, v zahradách, na zídkách.

Čeled': Discidae – vrásenkovití

Discus rotundatus (O.F. Müller, 1774) – vrásenka okrouhlá, LC, 2

1–3, 7–10, 13, 16–21, 23, 24.

Velmi hojný, plevelný druh, vyskytující se v lesích, zahradách, na ruderalích. Na Blatensku široce rozšířený.

Čeled': Gastrodontidae – zemounkovití

Zonitoides nitidus (O.F. Müller, 1774) – zemounek lesklý, LC, 9

1–4, 8, 9, 14, 16, 19, 23–27.

Vlhkomilný druh, hojný po celém území republiky. Na Blatensku běžný v luzích, olšinách, ale i na březích rybníků a mokřadech.

Čeled': Zonitidae – zemounovití

Aegopinella minor (Stabile, 1864) – síťovka suchomilná, LC, 2

1 – 21.5.2005, 2 ex., 2 – 24.6.2006, 1 ex., 19 – 25.9.2004, 1 ex., vše PB & LD.

Hojný druh, v ČR zejména v teplejších oblastech a na antropogenních lokalitách, preferuje křoviny a světlejší lesy. Na Blatensku jen několik málo nálezů.

Aegopinella nitens (Michaud, 1831) – síťovka blýštivá, LC, 1

1, 3, 9, 10, 18–20.

Hojný druh, vyskytující se zejména na vlhkých lokalitách a v lesích. Na Blatensku častý na různých typech stanovišť.

Oxychilus cellarius (O.F. Müller, 1774) – skelnatka drnová, LC, 7

1, 8, 9, 16, 19, 20.

Hojný druh s širokou ekologickou valencí, na Blatensku zejména v lesích a zahradách.

Perpolita hammonis (Ström, 1765) – blýštivka rýhovaná, LC, 7

1–3, 5–7, 9, 14, 16, 19, 23, 24, 26, 27.

Vlhkomilný druh, hojný v rámci ČR. Na Blatensku běžný na všech typech vlhkých lokalit.

Vitrea crystallina (O.F. Müller, 1774) – skelníčka průhledná, LC, 2

1 – 15.9.2006, 19 ex., PB, 9 – 27.8.2005, 1 ex., 19 – 21.5.2005, 4 ex., 20 – 22.5.2005, 3 ex., vše PB & LD, 22 – 28.6.2006, 1 ex., PB.

Typický druh zejména lesů, na Blatensku nejčastěji v olšinách a luzích.

Čeled': Arionidae – plzákovití

Arion distinctus Mabille, 1868 – plzák obecný, LC, 7

1, 2, 22–24.

Běžný druh zejména na druhotných stanovištích, v nižších polohách ale často i v lesích. V okolí Blatné poměrně hojný.

Arion fasciatus (Nilsson, 1823) – plzák žlutopruhý, LC, 7

19 – 21.5.2005, 1 ex., PB & LD.

Hojný druh s podobnými nároky jako předchozí. Intenzivnějším průzkumem druhotných stanovišť by jistě náležel na Blatensku přibýlo.

Arion fuscus (O.F. Müller, 1774) – plzák hnědý, LC, 2

1, 2, 7–10, 16–19, 23–25.

Jeden z nejběžnějších druhů lesních plžů. Na Blatensku všeobecně rozšířený.

Arion lusitanicus (Mabille, 1868) – plzák španělský, NE, 7

1–4, 6–8, 17, 18, 22, 23.

Invazní nepůvodní druh, z druhotných stanovišť často expanduje do původních ekosystémů. Na Blatensku široce rozšířený a místy masově se vyskytující.

Arion rufus (Linnaeus, 1758) – plzák lesní, LC, 3

1 – 15.9.2006, 1 ex., PB & LD, 24 – 28.6.2006, 1 ex., PB.

Druh světlých lesů a křovin. Na Blatensku vzácný, možná vytlačován příbuzným *A. lusitanicus*.

Čeled': Limacidae – slimákovití

Lehmannia marginata (O.F. Müller, 1774) – podkornatka žíhaná, LC, 1

2 – 1.10.2005, 2 ex., 9 – 27.8.2005, 3 ex., vše PB & LD.

Citlivý lesní druh vázaný na pestřejší porosty zejména středních a vyšších poloh. Na Blatensku jen velmi vzácně.

Limax cinereoniger Wolf, 1803 – slimák popelavý, LC, 2

8, 9, 16, 23, 24.

Lesní druh vázaný na zachovalejší a rozsáhlejší porosty. Kontrolou listnatých porostů krátce po dešti by pravděpodobně lokalit na Blatensku přibýlo.

Limax maximus Linnaeus, 1758 – slimák největší, LC, 7

1, 2, 7, 8, 19.

Hojný druh slimáka obývajících druhotná stanoviště i nížinné světlé lesy. Při intenzivním průzkumu zejména zahrádkářských kolonií a sklepů by lokalit na Blatensku výrazně přibýlo.

Malacolimax tenellus (O.F. Müller, 1774) – slimák žlutý, LC, 1

1, 2, 9, 11, 16, 21, 22, 24.

Běžný lesní druh nevyhýbající se žádným typům lesa. Na

Blatensku široce rozšířený.

Čeleď: Agriolimacidae – slimáčkovití

Deroceras agreste (Linnaeus, 1758) – slimáček polní, LC, 7

1, 2, 5–9, 17, 22–24.

Typický druh otevřených stanovišť jak přirozeného, tak ruderalního charakteru. Na Blatensku nejhojnější zástupce rodu.

Deroceras laeve (O.F. Müller, 1774) – slimáček hladký, LC, 8

1, 7, 8, 13, 24, 26.

Vlhkomilný druh preferující břehy stojatých i tekoucích vod. Na Blatensku typický druh mokřadů a olšin.

Deroceras reticulatum (O.F. Müller, 1774) – slimáček síťkovaný, LC, 7

1, 9, 16, 21.

Plevelný, všude hojný ruderalní druh. Intenzivnějším průzkumem druhotných stanovišť na Blatensku by jistě jeho lokalit výrazně přibýlo.

Deroceras sturanyi (Simroth, 1894) – slimáček evropský, LC, 8

2, 8.

Vlhkomilný druh s podobnými nároky jako blízce příbuzný *D. laeve*.

Čeleď: Bradybaenidae – keřovkovití

Fruticicola fruticum (O.F. Müller, 1774) – keřovka plavá, LC, 2

2 – 24.6.2006, 2 ex., 17 – 28.8.2005, 2 ex., vše PB.

Hojný druh křovin a lesostepí, v ČR zejména v teplejších oblastech. Na Blatensku jen jednotlivě podél železniční trati Strakonice – Březnice. Historicky uváděn od Březnice (ULIČNÝ 1892–95).

Čeleď: Hygromiidae – vlahovkovití

Monachoides incarnatus (O.F. Müller, 1774) – vlahovka narudlá, LC, 1

1–3, 8, 9, 11, 16–24.

Velmi hojný druh lesů, zahrad, ruderalů i mokřadů, na Blatensku téměř s plošným rozšířením. Zařazení tohoto druhu do ekologické skupiny 1 dle LOŽKA (1964) bude nutné přehodnotit vzhledem k jeho afinitě k ekologickým nárokům, které chovají druhy ze skupiny 2.

Trochulus hispidus (Linnaeus, 1758) – srstnatka chlupatá, LC, 7

1–3, 7–10, 16–20, 23–27.

Druh s podobnými nároky jako předchozí, na Blatensku velmi hojný.

Xerolenta obvia (Menke, 1828) – suchomilka obecná, LC, 4

10 – 19.9.2004, 5 ex., PB, 17 – 28.8.2005, 2 ex., vše PB & LD.

Druh teplých a suchých lokalit, velmi hojný až masový v teplých a suchých oblastech republiky. Na Blatensku na suchých antropogenních lokalitách.

Čeleď: Helicidae – hlemýžďovití

Arianta arbustorum (Linnaeus, 1758) – plamatka lesní, LC, 2

1, 2, 18, 19, 24.

Hojný druh vlhkých lesů, luhů, olšin a zahrad. Na Blatensku poměrně běžný, průzkumem zahrad by jistě mnoho lokalit přibýlo.

Cepaea hortensis (O.F. Müller, 1774) – páskovka keřová, LC, 2

1–3, 7, 8, 17–19, 23.

Běžný druh především zahrad a ruderalů, vyskytuje se ale i v lesích. Na Blatensku téměř výhradně na antropogenních lokalitách, hojný.

Helicigona lapicida (Linnaeus, 1758) – skalnice kýlnatá, LC, 7

1 – 21.5.2004, 1 ex., PB & LD, 21 – 22.6.2006, velmi hojný, PB.

Skalní druh, vyskytující se na zdech a zříceninách hradů, též na nevápencových skalách. Na místech výskytu bývá hojný. Nález ze zdi v zámeckém parku a hojný výskyt na zdech zříceniny hradu Křikava. V minulosti uváděna u Lnář (ULIČNÝ 1892–95).

Helix pomatia Linnaeus, 1758 – hlemýžď zahradní, LC, 2

1–4, 6–10, 16–24, 27.

Široce rozšířený druh na mnoha typech lokalit, na Blatensku velmi hojný.

Třída: Bivalvia – mlži

Čeleď: Unionidae – velevrubovití

Anodonta anatina (Linnaeus, 1758) – škeble říční, LC, 10

2 – 6.1.2005, 1 ex., 24.5.2005, 5 ex., 3 – 24.5.2005, 1 ex., 4 – 22.5.2005, 1 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 3 ex., JH; v Národním Muzeu je uložen exemplář s lokalitou rybník Nadýmač na Blatensku (u Vrbna), Tábořský lgt., L. Beran det.

Velmi hojný druh tekoucích i stojatých vod, na Blatensku běžný v Závěšinském potoce i v řece Lomnici, ojedinělé nálezy v rybnících.

Anodonta cygnea (Linnaeus, 1758) – škeble rybničná, VU, 10

4 – 22.5.2005, 1 ex., PB & LD.

V současnosti už vzácnější druh především stojatých vod, citlivý na větší úpravy biotopů. Na Blatensku jen nález v náplavech řeky Lomnice.

Unio pictorum (Linnaeus, 1758) – velevrub malířský, LC, 10

4 – 22.5.2005, 1 ex., PB & LD.

Nepřilíš hojný druh především tekoucích vod, zejména v nižších polohách běžnější. Na Blatensku jen jeden nález v náplavu řeky Lomnice.

Čeleď: Sphaeriidae – okružankovití

Sphaerium corneum (Linnaeus, 1758) – okružanka rohovitá, LC, 10

1 – 15.9.2006, 7 ex., 3 – 22.4.2006, 3 ex., vše PB.

Velmi hojný druh nížinných řek i zarostlých nádrží. Na Blatensku v minulosti hojný v Závěšinském potoce, po povodni v roce 2002 zaznamenán jen jednou. V Zámeckém parku žije populace v tůních po těžbě zlata.

Musculium lacustre (O.F. Müller, 1774) – okrouhlíce rybníčná, NT, 10

1 – 16.9.2006, 1 ex., 12 – 21.5.2005, 21 ex., 13a – 21.5.2005, 17 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 284 ex., 13c – 4.6.1997, 11 ex., 16.10.2006, 3 ex., vše JH, 22 – 28.6.2006, 1 ex., PB.

Druh stojatých vod, zejména zastíněných příbřežních stanovišť. Není příliš hojný, na Blatensku se však vyskytuje v některých rybnících velmi početně.

Pisidium casertanum (Poli, 1791) – hrachovka obecná, LC, 10

2 – 24.5.2005, 1 ex., 3 – 14.7.2001, 5 ex., 4 – 20.6.2006, 5 ex., 5 – 27.8.2005, 16 ex., 11 – 25.10.2004, 11 ex., 21.5.2004, 4 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 1 ex., 13c – 4.6.1997, 3 ex., vše JH, 28 – 1.7.2006, 14 ex., PB.

Nejběžnější druh rodu, běžný v tekoucích i stojatých vodách Blatenska.

Pisidium milium Held, 1836 – hrachovka prosná, NT, 10
8 – 22.5.2005, 1 ex., PB & LD, 13b – 4.6.1997, 24 ex., 13c – 4.6.1997, 12 ex., vše JH.

Nepříliš hojný druh, vyskytující se jednotlivě především v drobnějších stojatých vodách. Na Blatensku ve strouze u Řitovízu a v malých neobhospodařovaných rybnících Starý Pálenec a Žoldánka.

Pisidium nitidum Jenyns, 1832 – hrachovka lesklá, LC, 10

1 – 16.9.2006, 12 ex., 4 – 22.5.2005, 1 ex., vše PB & LD.

Poměrně běžný druh stojatých i mírně tekoucích vod. Na Blatensku v potůčku v Zámeckém parku a v řece Lomnici.

Pisidium obtusale (Lamarck, 1818) – hrachovka tupá, NT, 10

5 – 28.8.2005, 1 ex., 7 – 27.6.2006, 47 ex., vše PB, 8 – 22.5.2005, 15 ex., PB & LD, 27.6.2006, 32 ex., PB, 13b – 4.6.1997, 23 ex., 13c – 4.6.1997, 13 ex., 15 – 4.6.1997, 31 ex., vše JH, 22 – 28.6.2006, 37 ex., PB, 25 – 16.10.2006, 10 ex., 27 – 16.10.2006, 7 ex., vše JH, 28 – 1.7.2006, 3 ex., PB.

Nehojný druh zarostlých tůní, roztroušeně se vyskytující na většině území ČR. Na Blatensku se hojně vyskytuje na mokřadních lukách a v zaplavených příkopech, často velice početně.

Pisidium personatum Malm, 1855 – hrachovka malinká, LC, 10

2 – 24.5.2005, 9 ex., 11 – 21.5.2004, 16 ex., vše PB & LD, 13b – 4.6.1997, 1 ex., 13c – 4.6.1997, 5 ex., vše JH, 22 – 28.6.2006, 22 ex., 23 – 1.7.2006, 10 ex., 28 – 1.7.2006, 14 ex., vše PB.

Hojný druh po celém území, na Blatensku se vyskytuje často společně s podobným druhem *P. casertanum*.

Pisidium subtruncatum Malm, 1855 – hrachovka otupená, LC, 10

1 – 16.9.2006, 10 ex., 2 – 24.5.2005, 2 ex., 3 – 14.7.2001, 1 ex., 4 – 22.5.2005, 5 ex., vše PB & LD.

Běžný druh tekoucích vod na většině území. Na Blatensku v nepočetných populacích, ale ve všech tekoucích vodách.

Diskuse

Celkově bylo na území Blatenska zjištěno 87 druhů měkkýšů, z toho 76 druhů plžů a 11 druhů mlžů (Tabulka 1).

Z tohoto počtu je dle Červeného seznamu bezobratlých České republiky (BERAN et al. 2005) jeden druh klasifikován jako ohrožený (*Gyraulus acronicus*), osm druhů zranitelných (*Viviparus contectus*, *Segmentina nitida*, *Aplexa hypnorum*, *Vertigo angustior*, *V. antivertigo*, *Chondrula tridens*, *Euconulus praticola*, *Anodonta cygnea*) a sedm druhů téměř ohrožených (*Gyraulus laevis*, *Physa fontinalis*, *Vertigo pusilla*, *V. substriata*, *Musculium lacustre*, *Pisidium milium*, *P. obtusale*). Dva nepůvodní druhy (*Physella acuta* a *Arion lusitanicus*) nejsou klasifikovány. Z uvedených údajů je zřejmé, že Blatensko je cenné zejména na základě výskytů vzácných druhů vodních měkkýšů.

V rámci našeho průzkumu byly zjištěny druhy patřící do 9 z 10 základních ekologických skupin (podle LOŽKA 1964) – Tabulka 2. Z celkového počtu 87 zjištěných druhů je velké množství druhů vodních, a to 35 (40,23 %). Blatensko se svými rybníčními soustavami představuje bezesporu oblast s mnoha stanovišti pro výskyt řady druhů vodních měkkýšů. Je však nutné zdůraznit, že téměř 100 % zdejších rybníků spadá pod rybářské podniky a je intenzivně obhospodařováno (chov kaprů včetně příkrmování, hnojení apod.). Proto zde v rybnících najdeme spíše méně citlivé druhy vodních měkkýšů, i když druhová početnost pohybující se okolo 10 druhů je výrazně vyšší než v rybnících jiných oblastí srovnatelné nadmořské výšky (např. rybníky v CHKO Železné hory, nepublikovaná data prvního z autorů). Na Blatensku jsme zaznamenali v menším množství i některé vzácnější druhy (*Gyraulus acronicus*, *G. laevis* a *Segmentina nitida*) nebo druhy typické spíše pro nižší polohy (*Valvata cristata*, *Planorbarius corneus*). Ostatní význačnější vodní druhy Blatenska obývají převážně drobnější tůně (*Aplexa hypnorum*, *Physa fontinalis*, *Pisidium obtusale*). Některé dříve běžné vodní druhy na Blatensku téměř vyhynuly a vyskytují se jen v posledních neobhospodařovaných rybnících (*Viviparus contectus* a zřejmě i *Anodonta cygnea*). Zajímavý je dnes vzácný výskyt druhu *Sphaerium corneum*, dříve velmi hojného v Závišínském potoce, v důsledku povodní v roce 2002 přežívajícího v tůňkách Zámeckého parku v Blatné.

Mnohem význačnější jsou rybníční soustavy spíše svými okrajovými biotopy, a to olšinami, luhy a mokřadními loukami. Zejména tyto biotopy hostí mnoho druhů vlhkomilných (celkově 7 druhů), druhů s vysokými nároky na vlhkost (5 druhů), ale i lesních druhů (ekologické skupiny 1–3, celkově 20 druhů). Vyskytují se zde i vzácnější druhy mokřadů jako *Vertigo antivertigo* a *Euconulus praticola*, případně druh *Vertigo angustior*, který figuruje v evropském projektu Natura 2000. Tento druh byl dříve na Blatensku zřejmě všeobecně rozšířený, v současnosti se vyskytuje jen na posledních zbytcích mokřadních luk u výpustí z rybníků na několika místech Blatenska. Jeho početnost na lokalitách však není nízká, a druh tedy v oblasti není tolik ohrožený jako v jiných oblastech republiky. Výskyt tohoto druhu na Blatensku je znázorněn na Obr. 2.

Olšiny a luhy podél břehů rybníků představují na Blatensku jediné vhodné lokality pro citlivější lesní druhy (*Vertigo pusilla*, *V. substriata*, *Eucobresia diaphana*, *Acanthinula aculeata*), ostatní druhy klasifikované jako lesní jsou více euryekní a na Blatensku se vyskytují i na ruderalích nebo v zahradách. Výše zmíněné nízké zastoupení lesních druhů

Tabulka 1. Přehled zjištěných druhů měkkýšů na jednotlivých lokalitách. Vysvětlivky: +: pozitivní nález, -: negativní nález. Plž *Bathyomphalus contortus* na zkoumaném území doložen není, byl zjištěn při severním okraji území u Leletic (Velký a Malý Raputovský rybník, 13.5.2001, lgt. L. Beran).

Table 1. Overview of molluscan species found at each locality. Explanations: +: positive record, -: negative record. The species *Bathyomphalus contortus* has not been found in the area studied, it is documented by the northern margin of the area by Leletice village (Velký and Malý Raputovský ponds, 13.5.2001, lgt. L. Beran).

Druh - Species	Číslo lokality – Locality number																															
	1	2	2a	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13a	13b	13c	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Gastropoda																																
<i>Bithynia tentaculata</i>	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Viviparus contectus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Válvata cristata</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Acroloxus lacustris</i>	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Ancylus fluviatilis</i>	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anisus leucostoma</i>	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Gyraulus acronicus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Gyraulus albus</i>	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Gyraulus crista</i>	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Gyraulus laevis</i>	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hippeutis complanatus</i>	+	-	-	-	-	+	-	+	-	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Planorbarius corneus</i>	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Segmentina nitida</i>	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Galba truncatula</i>	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Lymnaea stagnalis</i>	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Radix auricularia</i>	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Radix ovata</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Radix peregra</i> s.str.	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Stagnicola corvus</i>	+	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Stagnicola turricula</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aplexa hypnorum</i>	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Physa fontinalis</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Physella acuta</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Carychium minimum</i>	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+
<i>Carychium tridentatum</i>	+	+	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
<i>Coellicopa lubrica</i>	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Acanthinula aculeata</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Vallonia costata</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

**Tabulka 1. Pokračování.
Table 1. Continued.**

Druh - Species	Číslo lokality – Locality number																														
	1	2	2a	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13a	13b	13c	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
<i>Vallonia pulchella</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Columella aspera</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Columella edentula</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Truncatellina cylindrica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Vertigo angustior</i>	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+
<i>Vertigo antiverigo</i>	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-
<i>Vertigo pusilla</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-
<i>Vertigo pygmaea</i>	-	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Vertigo substriata</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Chondrula tridens</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Succinea putris</i>	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-
<i>Succinella oblonga</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Punctum pygmaeum</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-
<i>Euconulus fulvus</i>	+	+	-	+	-	-	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-
<i>Euconulus praticola</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Eucobresia diaphana</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Semilimax semilimax</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Vitrina pellucida</i>	-	+	-	+	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-
<i>Alinda biplicata</i>	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Discus rotundatus</i>	+	+	-	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-
<i>Zonitoides nitidus</i>	+	+	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-
<i>Aegopinella minor</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aegopinella nitens</i>	+	-	-	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Oxychilus cellarius</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Perpolita hammonis</i>	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-
<i>Vitrea crystallina</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-
<i>Arion distinctus</i>	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-
<i>Arion fasciatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Arion subfuscus</i>	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-
<i>Arion lusitanicus</i>	+	+	-	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-
<i>Arion rufus</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-

**Tabulka 1. Pokračování.
Table 1. Continued.**

Druh - Species	Číslo lokality – Locality number																																
	1	2	2a	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13a	13b	13c	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
<i>Lehmannia marginata</i>	–	+	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Limax cinereoniger</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Limax maximus</i>	+	+	–	–	–	–	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Malacolimax tenellus</i>	+	+	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Deroceras agreste</i>	+	+	–	–	–	+	+	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Deroceras laeve</i>	+	–	–	–	–	–	–	+	+	–	–	–	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Deroceras reticulatum</i>	+	–	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Deroceras sturanyi</i>	–	+	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Fruticola fruticum</i>	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Monachoides incarnatus</i>	+	+	–	+	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Trochulus hispidus</i>	+	+	–	+	–	–	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Xerolenta obvia</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Arianta arbustorum</i>	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Cepaea hortensis</i>	+	+	–	+	–	–	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Helicigona lapicida</i>	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Helix pomatia</i>	+	+	–	+	+	–	+	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Bivalvia</i>																																	
<i>Anodonta anatina</i>	–	+	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Anodonta cygnea</i>	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Unio pictorum</i>	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Sphaerium corneum</i>	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Musculium lacustre</i>	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium casertanum</i>	–	+	–	+	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium milium</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium nitidum</i>	+	–	–	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium obtusale</i>	–	–	–	–	–	–	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium personatum</i>	–	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Pisidium subtruncatum</i>	+	+	–	+	+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Tabulka 2. Zařazení druhů zaznamenaných na Blatensku do ekologických skupin (podle LOŽKA 1964).**Table 2.** Ecological classification of molluscs found in the vicinity of Blatná town into (according to LOŽEK 1964).

ekologická skupina	ecological group	počet / number	%
1 přísně lesní druhy	stenotopic woodland species	7	8,05
2 převážně lesní druhy	predominantly woodland species	12	13,79
3 vlhkomilné lesní druhy	hygrophilous woodland species	1	1,15
4 druhy stepí a suchých skal	steppe species	2	2,30
5 druhy otevřených stanovišť	open-country species	4	4,60
7 euryvalentní druhy	species of mesic habitats	14	16,09
8 vlhkomilné druhy	hygrophilous species	7	8,05
9 druhy s vysokými nároky na vlhkost	wetland species	5	5,75
10 vodní druhy	aquatic species	35	40,23

(celkově jen 20 druhů, 22,99 %) je způsobené tím, že původními lesy na Blatensku byly teplomilné doubravy, tedy lesy na měkkýše obecně chudé. Vzhledem k tomu v této oblasti zřejmě nikdy nežili lesní specialisti jako např. většina druhů čeledi Clausiliidae (vyskytuje se zde jen *Alinda biplicata*, jinak nejhojnější zástupce čeledi). Současné převažující smrkové monokultury s příměsí borových lesů s borůvkem a pozůstatky původních doubrav nehostí prakticky žádné druhy měkkýšů, a proto se lesní druhy vyskytují na biotopech sekundárně vzniklých v povodí řeky Lomnice a obou potoků. Zajímavou „lesní“ lokalitu představuje smíšený lesík u rybníka Sladovna (lok. 19). Jedná se o les parkového typu s pestrým zastoupením dřevin jako dub, lípa, bez, svída, olše, jasan a zapojeným bohatým křovinným patrem. Ten hostí kromě ruderalních druhů i několik druhů citlivějších lesních měkkýšů (*Acanthinula*

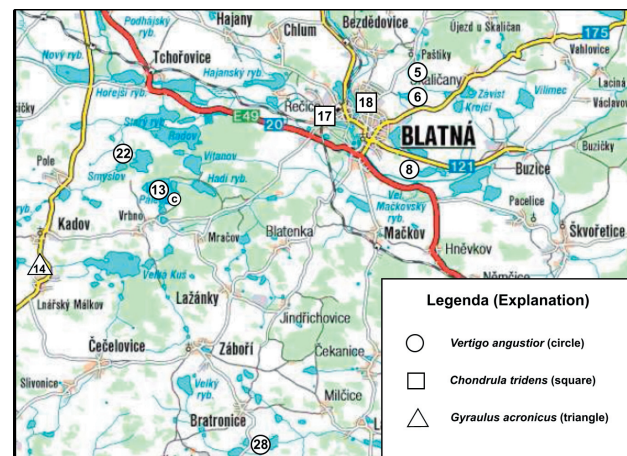
aculeata, *Vertigo pusilla*). V příbřežních porostech rybníka najdeme další, vlhkomilné druhy (*Carychium minimum*, *C. tridentatum*, *Columella edentula*). Výskyt i některých vzácnějších lesních druhů na této lokalitě napovídá, že zde byl les velmi pravděpodobně i v dřívějších dobách.

Velmi málo početné jsou také druhy otevřených stanovišť (4 druhy), reprezentované na Blatensku jen nejhojnějšími, nespecializovanými zástupci v rámci republiky. Suchomilné druhy téměř chybějí, jejich fragmentární malakofauna sestává pouze z 2 druhů – suchomilka obecná (*Xerolenta obvia*) a trojzubka stepní (*Chondrula tridens*). Suchomilka *X. obvia* je běžným druhem v teplých oblastech, mimo ně se však vyskytuje většinou jednotlivě a sporadicky. Obývá převážně suché, vyprahlé stráně, a preferuje bazické podloží. V okolí Blatné tak přežívá jen na rudéralech druhotně obohacovaných odpadem ze staveb – na skládce odpadu ZD Blatná a pod železničním mostem. Na druhé jmenované lokalitě byla zaznamenána trojzubka *Ch. tridens*, která na většině území patří mezi vzácné druhy. Vyskytuje se přímo na mostních pilířích, stejně jako na zvětralých zídkách jižně situovaného kopce u polikliniky v Blatné (Obr. 2). Oba druhy zde patrně přežily z dřívějších dob a tyto zcela antropogenní lokality pro ně představují vhodná stanoviště k přežití.

Z blízkého okolí nejsou kromě druhu *Bathymphalus contortus* známy žádné další druhy měkkýšů. BERAN (2007) zaznamenal kromě hojných druhů i některé vzácnější zástupce vodních měkkýšů, např. druhy *Gyraulus laevis* v rybnících Vočert u Pozdyně a Kněžský u Hvožd'an, ve druhém jmenovaném pak další vzácnější druhy jako *Viviparus contectus* a *Acroloxus lacustris*. V Javorském rybníku u Hvožd'an pak zaznamenal stejný autor m.j. výskyt druhů *Bithynia tentaculata*, *Acroloxus lacustris*, *Muscilium lacustre* a *Pisidium milium*. Všechny rybníky se nacházejí 2–5 km severozápadně od sledovaného území.

Závěr

Celkově lze oblast Blatenska vyhodnotit jako území středně bohaté na měkkýše, a výrazně ochuzené o lesní druhy a druhy teplomilné či druhy otevřených stanovišť. Oblast je však naopak velice bohatá na vodní a vlhkomilné druhy, včetně některých vzácnějších druhů. Právě tyto druhy by se měly stát předmětem ochrany, spočívající převážně v zabránění degradace vodních biotopů rybníkářským

Obr. 2. Rozšíření vybraných vzácnějších druhů na Blatensku. *Vertigo angustior*, 5 – mokřad u Drážského rybníka, 6 – mokřad u ryb. Kaneček, 8 – strouha u ryb. Řitovíz, 13c – rybník Žoldánka, 22 – PR Smyslovská louka, vlhká louka, 28 – PR Kovašínské louky, vlhká louka; *Chondrula tridens*, 17 – železniční most u nádraží v Blatné, 18 – zeď u polikliniky v Blatné; *Gyraulus acronicus*, 14 – Podkadovský rybník.

Fig. 2. Distribution of selected rare species in the vicinity of Blatná. *Vertigo angustior* (circle), 5 – wetland at Drážský pond, 6 – wet meadow at Kaneček pond, 8 – stream at Řitovíz pond, 13c – Žoldánka pond, 22 – Smyslovská louka NR, wet meadow, 28 – Kovašínské louky NR, wet meadow; *Chondrula tridens* (square), 17 – railway bridge in Blatná, 18 – wall at the hospital in Blatná; *Gyraulus acronicus* (triangle), 8 – Podkadovský pond.

hospodařením a vlhkých olšin či lužních lesů lesnictvím či zemědělstvím. Jedině tak bude Blatensko dále představovat důležitou oblast rozšíření některých vzácných druhů měkkýšů v rámci České republiky, případně Evropy.

Poděkování

Chtěli bychom poděkovat L. Beranovi (Správa CHKO Kokořínsko, Mělník) a L. Juříčkové (Univerzita Karlova, Praha) za poskytnutí faunistických dat a literatury, M. Horsákovi (Masarykova univerzita, Brno) za determinace některých obtížných druhů. Faunistická data J. Hlaváče byla získána s podporou výzkumného záměru Národního muzea č. MK 00002327201 a interního grantu GLÚ AV ČR, v.v.i. č. AV0Z30130516.

Literatura

- BERAN L., 2006: *Physella acuta* (Draparnaud, 1805) – levatka ostrá. – In: Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky, MLÍKOVSKÝ J. & STÝBLA P. (eds.) ČSOP, Praha, pp. 220–221.
- BERAN L., 2007: Příspěvek k poznání vodních měkkýšů vybraných rybníků středních Čech. [Contribution to the knowledge of aquatic molluscs of selected ponds in Central Bohemia (Czech Republic)]. – *Bohemia centralis*, Praha, 28: 365–375.
- BERAN L., JUŘÍČKOVÁ L. & HORSÁK M., 2005: Mollusca (Měkkýši), pp. 69–74. – In: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates, FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds) Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- BOGUSCH P., 2003: Výsledky faunistického průzkumu samotářských včel (Hymenoptera: Apoidea) na lokalitě Buzice a dalších lokalitách na Blatensku. – *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy*, 43: 61–70.
- BOGUSCH P., 2006: Výsledky faunistického průzkumu vybraných čeledí motýlů (Lepidoptera) na Blatensku. – *Erica*, 13: 67–84.
- BOGUSCH P. & STRAKA J., 2006: Výsledky faunistického průzkumu vybraných skupin žahadlových blanokřídých (Hymenoptera: Chrysidoidea, Vespoidea, Spheciformes) v okolí města Blatné. – *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy*, 46: 165–172.
- CULEK M. (ed.), 1996: Biogeografické členění České republiky. – *Enigma*, Praha, 347 pp.
- DEMEK J., 1965: Geomorfologie Českých zemí. – *Academia*, Praha, 335 pp.
- DEYL M. & SKOČDOPOLOVÁ-DEYLOVÁ B., 1989: Květena Blatenska. – *Národní muzeum, Praha*, 236 pp.
- FELBÁB M., DUBSKÝ K. & SIMANDL J., 1988: Brouci, pp. 53–64. – In: *Příroda Strakonicka a její ochrana*, ANONYMUS (ed.) Muzeum středního Pootaví, Strakonice, 152 pp.
- HAVEL L., 1988: Motýli, pp. 64–68. – In: *Příroda Strakonicka a její ochrana*, ANONYMUS (ed.) Muzeum středního Pootaví, Strakonice, 152 pp.
- HLAVÁČ J.Č., 2002: Měkkýši v údolí Pstružného potoka u Hartmanic (Šumava). – *Silva Gabreta*, 8: 167–180.
- HORSÁK M., 2003: How to sample mollusc communities in mires easily. – *Malacologica Bohemoslovaca*, 2: 11–14.
- HRBEK J., 2005: Tesaříkovití (Cerambycidae) Blatenska. – *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy*, 45: 149–160.
- CHÁN V. & ŽÍLA V., 1988: Květena, pp. 28–52. – In: *Příroda Strakonicka a její ochrana*, ANONYMUS (ed.) Muzeum středního Pootaví, Strakonice, 152 pp.
- JUŘÍČKOVÁ L., HORSÁK M., BERAN L. & DVOŘÁK L., 2007: Check-list of the molluscs (Mollusca) of the Czech Republic. – <http://mollusca.sav.sk/malacology/checklist.htm> (last update: 18.6.2007)
- KOMÍN J., 2001: Synantropní druhy rostlin v obcích Strakonicka a jejich zařazení do učiva gymnázií v rámci exkurze. – Ms., nepubl., rigorózní práce, Univerzita Karlova v Praze, Katedra botaniky, 155 pp.
- LOŽEK V., 1948: Prodróm českých měkkýšů. – *Příroda a věda*, 3: 1–177.
- LOŽEK V., 1964: Quartärmollusken der Tschechoslowakei. – *ČSAV, Praha*, 374 pp.
- PATERA T., 1985: Přírodní poměry a výskyt zlata na Blatensku, pp. 43–50. – In: *Sborník k 750. výročí Blatné*, ANONYMUS (ed.) Městské muzeum, Blatná, 237 pp.
- PRUNER L. & MIKA P., 1996: Seznam obcí a jejich částí v České Republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. – *Klapalekiana*, 32 (Suppl.): 1–115.
- SEKERA J., 2000: Rybníky na Blatensku. – *Jiří Sekera, Blatná*, 256 pp.
- SCHRÖPFER L., 1999: Sledování početnosti a rozšíření sýčka obecného (*Athene noctua*) v České republice 1998/99. Zpráva za rok 1998. – *Zprávy České Společnosti Ornitologické*, 48: 7–8.
- SKALICKÝ V., 1984: Okolím Lnář, průvodce naučnou stezkou. – *Odbor kultury ONV, Strakonice*, 48 pp.
- SKALICKÝ V., 1988: Regionálně fytoogeografické členění, pp. 103–121. – In: *Květena ČSR 1*, HEJNÝ S. & SLAVÍK B. (eds) *Academia, Praha*, 557 pp.
- ULIČNÝ J., 1892–95: Měkkýši čeští. – *Klub přírodovědecký, Praha*, 208 pp.